

De Rijksministerraad

**Directoraat-generaal
Koninkrijksrelaties**

Contactpersoon
Reza Tabatabaie

Kenmerk
2020-0000237943

Uw kenmerk

Datum

Betreft Advies 2e tranche liquiditeitssteun landen

We beleven letterlijk en figuurlijk ongekende tijden. Zo karakteriseerde de minister-president dinsdag jongstleden de situatie waarin het Koninkrijk zich bevindt, in een videogesprek met de ministers-presidenten van Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Een pandemie die slachtoffers maakt en grote gevolgen heeft voor de volksgezondheid. En direct hiermee verbonden een economische crisis die zijn weerga niet kent en waarvan de gevolgen ons en de generaties na ons nog lang zullen raken.

Vanuit Europees Nederland zijn de landen geholpen met omvangrijke medische bijstand. Door de Rijksministerraad is daarnaast inmiddels 170 miljoen euro beschikbaar gesteld aan liquiditeitssteun. En 16 miljoen euro uitgetrokken voor noodhulp voor de mensen die het zwaarst door de crisis worden getroffen. De eerste tranche liquiditeitssteun was bedoeld om de eerste klappen op te vangen. Vandaag spreken we over een tweede pakket voor een periode van zes weken, op basis van een advies van het C(A)ft. Daaraan worden voorwaarden verbonden waaraan de landen op korte termijn tegemoet kunnen en zullen moeten komen. Concrete maatregelen rond salarissen van politici, ambtenaren en bestuurders van overheidsbedrijven. En een aantal landen specifieke eisen. Zoals voor Curaçao onvoorwaardelijke transparantie over de situatie in de financiële sector en de staat van de overheidsbedrijven. En voor Sint Maarten het eindelijk doorvoeren van eerder afgesproken pensioen hervormingen.

Begin juli spreken we in de Rijksministerraad over liquiditeitssteun voor de langere termijn. Die zal niet via de overheid worden gegeven, maar via een entiteit waarmee Nederland kan sturen op resultaat. Over de afspraken die we dan maken zal de komende tijd met de landen overleg worden gevoerd, waarbij het C(A)ft een belangrijke rol zal blijven spelen. In de RMR van 3 juli zal ook worden getoetst of is voldaan aan de voorwaarden die aan het pakket van vandaag zijn verbonden. Het gesprek de komende tijd is niet vrijblijvend. Verdere steun is afhankelijk van afspraken en resultaten. Ook dit is door de minister-president in het overleg van deze week met de landen onderstreept en toegelicht.

Met inachtneming van het bovenstaande, wil ik de Rijksministerraad adviseren, in lijn met het advies van het C(A)ft, het volgende te besluiten:

Datum

Kenmerk
2020-0000237943

Landspecifiek

Aruba

1. Overgaan tot liquiditeitssteun en voor de periode van 15 mei tot 30 juni 2020 een bedrag van AWG 113,3 miljoen en hiervan:
  - a. AWG 63,9 miljoen per omgaande aan Aruba ter beschikking te stellen;
  - b. AWG 49,4 miljoen inzake de loonsubsidie beschikbaar te stellen nadat Aruba invulling heeft gegeven aan de gevraagde bijdrage van werknemers. De Rijksministerraad zal door het CAft nader worden geïnformeerd zodra Aruba hier adequaat invulling aan heeft gegeven.
2. Beide leningen worden in de vorm van een bulletlening met dezelfde afloopdatum als de lening betreffende de eerste tranche, uitbetaald in US dollars. Voor de procedure betaalbaarstelling liquiditeitssteun zie pagina 5.
3. Aruba voert vóór 1 juni a.s. voor een bedrag van AWG 5 miljoen aan maandelijkse besparingen bij de Algemene Ziektekosten Verzekering (AZV). Deze besparing dient uiterlijk 1 juni met het CAft gecommuniceerd te worden.

Curaçao

1. Overgaan tot liquiditeitssteun voor de periode van 15 mei tot 30 juni 2020 voor een bedrag van ANG 204 miljoen en hiervan:
  - a. ANG 141 miljoen per omgaande aan Curaçao ter beschikking te stellen;
  - b. ANG 63 miljoen inzake de loonsubsidie ter beschikking te stellen nadat Curaçao invulling heeft gegeven aan de gevraagde bijdrage van werknemers. De Rijksministerraad zal door het Cft nader worden geïnformeerd zodra Curaçao hier adequaat invulling aan heeft gegeven.
2. Beide leningen in de vorm van een bulletlening met dezelfde afloopdatum als de lening betreffende de eerste tranche, uit te betalen in US dollars. Voor de procedure betaalbaarstelling liquiditeitssteun zie pagina 5.
3. Curaçao zal zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk 22 mei 2020, de besparingen bij het Cft aanleveren voor het resterende deel van het noodpakket dat niet door Nederlandse steun bekostigd kan worden en/of het noodpakket verder versoberen.
4. Curaçao mag in april verstrekte liquiditeitssteun niet aanwenden voor het inlopen van achterstallige betalingen aan de SVB en het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao (APC) en dient advies van het Cft en besluit van de rijksministerraad na te leven.
5. Curaçao wordt verzocht om zo spoedig mogelijk maximale transparantie te bieden en gehoor te geven aan alle verzoeken van het Cft omtrent informatieverstrekking met betrekking tot de overheidsentiteiten.

Datum

Kenmerk
2020-0000237943

Voorwaarden gericht op de financiële sector

- A. Curaçao en CBCS verschaft DNB inzicht in de situatie in de financiële sector in den brede, waaronder potentiële verliezen en waar deze neerslaan. Het betreft ten minste:
- Inzicht in de huidige kapitaals- en liquiditeitspositie van de belangrijkste financiële instellingen (banken, verzekeraars, pensioenfondsen) en de prognoses voor de komende 6 maanden.
  - Een analyse van de voornaamste risico's voor deze instellingen op de korte en middellange termijn.
- B. Curaçao en CBCS verschaffen DNB gedetailleerde (financiële) informatie over de voorgenomen oplossingen voor de aanpak van probleeminstellingen onder de veronderstelling dat de kosten die voortkomen uit de afwikkeling van deze problemen worden opgevangen binnen de meerjarige begrotingen van Curaçao zelf. Het betreft ten minste:
- Inzicht in de plannen voor Girobank, PSB Bank, Ennia en de gevolgen voor APC en de overheidsfinanciën.
- C. Het Cft wordt hierbij betrokken vanwege mogelijke gevolgen voor de overheidsfinanciën.
- D. Het bestuur van de CBCS dient weer uit ten minste 3 bestuurders te bestaan die aan de hoogste 'fit & proper'-standaarden en standaarden van onafhankelijkheid zijn onderworpen. Benoeming geschiedt in afstemming met DNB. Het betreft ten minste:
- Benoeming, in afstemming met DNB, op korte termijn van een voorzitter die voldoet aan eisen inzake geschiktheid en betrouwbaarheid; en,
  - In opdracht van de voorzitter een assessment van de voltallige raad van bestuur (individuele leden en als collectief) ten aanzien van geschiktheid en betrouwbaarheid.

Aan deze voorwaarden dient vóór 1 juli 2020 te zijn voldaan. DNB zal de Rijksministerraad informeren over de wijze waarop de Curaçao en CBCS hier invulling aan hebben gegeven.

Sint Maarten

1. Overgaan tot liquiditeitssteun voor de periode tot en met 30 juni 2020 voor een bedrag van ANG 53 miljoen en hiervan:
  - a. ANG 24 miljoen per omgaande aan Sint Maarten ter beschikking stellen;
  - b. ANG 29 miljoen inzake loonsubsidie ter beschikking stellen nadat Sint Maarten invulling heeft gegeven aan de gevraagde bijdrage van werknemers en de aanpassing van de staffel. De Rijksministerraad zal door het Cft nader worden geïnformeerd zodra Sint Maarten hier adequaat invulling aan heeft gegeven.
2. Beide leningen in de vorm van een bulletlening met dezelfde afloopdatum als de lening betreffende de eerste tranche, uit te betalen in US dollars. Voor de procedure betaalbaarstelling liquiditeitssteun zie pagina 5.
3. Sint Maarten zal zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk 22 mei 2020, de besparingen bij het Cft aanleveren voor het resterende deel van het

Datum

Kenmerk
2020-0000237943

noodpakket dat niet door Nederland steun bekostigd wordt en/of het noodpakket verder versoberen.

4. Sint Maarten moet per 1 juli 2020 de pensioengerechtigde leeftijd voor ambtenaren en daaraan gelijkgestelden te verhogen van 62 naar 65 en de eindloonregeling vervangen door de middelloonregeling. Hiervoor heeft Sint Maarten eind 2018 al een wetsvoorstel bij de Staten ingediend met een beperkte overgangsregeling. Ook moet Sint Maarten per 1 juli 2020 de AOV leeftijd te verhogen van 62 jaar naar 65 jaar waarbij voor de mensen die op 1 juli 2020 de leeftijd van 60 of 61 hebben een beperkte overgangsregeling kan worden gehanteerd.

Sint Maarten moet eventuele adviezen van het Cft opvolgen gelet op de gevolgen voor de overheidsfinanciën.

Generieke voorwaarden voor de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten

A. Verlaging personeelskosten

Per 1 juli a.s. zullen in het kader van de solidariteit met de werknemers buiten de publieke sector de landen de noodzakelijke maatregelen dienen te hebben geïmplementeerd waarbij de volgende arbeidsvoorwaarden per direct (1 juli 2020) als volgt worden genormeerd:

- I. Verlaging van 25% op het totale pakket arbeidsvoorwaarden van Statenleden en Ministers. Dit op jaarbasis en met ingang van 1 juli 2020 en geldend tot nader order. Hierbij wordt tevens geen indexering tot nader order toegepast. Besparingen dienen te worden geboekt ten gunste van de algemene middelen.
- II. Verlaging van 12,5% op het totale pakket arbeidsvoorwaarden van alle medewerkers in de (semi)publieke sector (incl. overheidsbedrijven en publiek gefinancierde stichtingen en overige instellingen die voor minimaal 50% gefinancierd worden vanuit de begroting). Deze verlaging is op jaarbasis en heeft voor wat betreft het bruto maandsalaris als ondergrens het wettelijk minimumloon en geldt vanaf 1 juli 2020 tot nader order. Hierop wordt tevens geen indexering toegepast, eveneens tot nader order.
- III. Maximering van de arbeidsvoorwaarden van topfunctionarissen binnen de (semi)publieke sector (incl. overheidsbedrijven en publiek gefinancierde stichtingen en overige instellingen die voor minimaal voor 50% gefinancierd worden vanuit de begroting). Het betreft een maximalisering van het salaris tot maximaal 130% van het nieuwe genormeerde salaris van de Minister-President van het land (inclusief een gelijke maximalisering van de secundaire arbeidsvoorwaarden) en met een gelijke doorwerking naar de tarieven voor consultants. De maatregel geldt ook voor bestaande arbeidscontracten.

B. Structurele hervormingen

De landen zijn door de staatssecretaris van BZK verzocht zelf met voorstellen te

Datum

Kenmerk
2020-0000237943

komen voor structurele hervormingen. Om deze voorstellen te kunnen beoordelen en mee te nemen in de besluitvorming over de derde tranche liquiditeitssteun in de rijksministerraad van 3 juli, moeten de landen hun voorstellen voor 15 juni ter beoordeling aan het C(A)ft voorleggen.

C. Leenvoorwaarden

De liquiditeitssteun aan Aruba, Curaçao en Sint Maarten wordt verstrekt op basis van de volgende leenvoorwaarden:

- a. De liquiditeitssteun zal worden verstrekt door middel van leningen via het Agentschap.
- b. De leningen zijn bullet leningen met eenzelfde afloopdatum als de leningen die verstrekt zijn als eerste tranche liquiditeitssteun op 9 april jl.
- c. Het rentepercentage voor de Landen is 0% zolang Nederland tegen een rentepercentage van 0% kan lenen.
- d. Conform het C(A)ft advies bij de eerste tranche liquiditeitssteun wordt de mogelijkheid gecreëerd om over twee jaar de totaal gegeven liquiditeitssteun te herfinancieren, waarbij op dat moment de passende aflossingstermijnen en overige voorwaarden kunnen worden bepaald.

Procedure betaalbaarstelling liquiditeitssteun:

- i. De leenovereenkomsten per land worden na (definitieve) besluitvorming van de Rijksministerraad door de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties per omgaande ter ondertekening verzonden en aangeboden aan de ministers van financiën van de landen (ter ondertekening) en in cc. aan de minister-presidenten van de landen.
- ii. De leenovereenkomst dient binnen 2 werkdagen ondertekend door de minister van Financiën van een land retour te zijn ontvangen door de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties waarna het bedrag van de lening door tussenkomst van het agentschap Financiën door de Nederlandse Bank (DNB) binnen drie werkdagen betaalbaar wordt gesteld ten behoeve van de landen. De Landen worden verzocht om prioriteit te geven aan ondertekening van de leenovereenkomst.
- iii. Besluiten van de Rijksministerraad tot een nieuwe tranche liquiditeitsleningen, waarbij het de bedoeling is dat een bedrag direct beschikbaar wordt gesteld en een deel nadat de eilanden aan een aantal voorwaarden hebben voldaan, worden opgesplitst in afzonderlijke leenovereenkomsten. Het betreft een opsplitsing in een leenovereenkomst voor het bedrag dat direct beschikbaar komt en een (tweede) leenovereenkomst als een land aan de aanvullend gestelde (politieke bestuurlijke) voorwaarden heeft voldaan; dit na berichtgeving van het C(A)ft aan de rijksministerraad. Bij voldoen aan de gestelde voorwaarden kan de tweede overeenkomst worden opgesteld en na wederzijdse ondertekening worden betaald.
- iv. Voor het land Aruba bestaat nog geen bestemmingsrekening bij de Centrale Bank van Aruba (CBA). Om alle landen op dezelfde voet te behandelen zal het ministerie van BZK aan Aruba vragen om voor hen zo snel mogelijk een bestemmingsrekening te openen bij de CBA.

Datum

Kenmerk

2020-0000237943

Voorts zal BZK richting Curaçao en Sint Maarten afspreken dat de bestemmingsrekening niet alleen voor lopende inschrijvingen maar ook voor liquiditeitssteun gebruikt zal worden.

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. R.W. Knops

**College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten en College Aruba
financieel toezicht**

Aan
De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Contactpersoon
Secretariaat
Datum
6 mei 2020
Ons kenmerk
Cft 20200055
Pagina
1/1
Onderwerp
Doorgeleiding adviezen liquiditeitssteun tweede tranche

Telefoonnummer
+5999 4619081
E-mail
info@cft.cw
Uw kenmerk

Bijlage
3

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800
E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Geachte heer Knops,

Op 16 april jl. verzocht u de Colleges financieel toezicht (Cft) te adviseren over de tweede tranche liquiditeitssteun ten behoeve van Aruba, Curacao en Sint Maarten voor de periode van medio mei tot en met eind juni 2020¹. Conform uw verzoek treft u hierbij de adviezen aan. Graag verzoek ik u deze drie adviezen door te geleiden aan de Rijksministerraad ter behandeling op vrijdag 15 mei a.s.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

De Voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten en van het
College Aruba financieel toezicht

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

---

¹ Brief van 16 april 2020 inzake besluitvorming Rijksministerraad 9 april, kenmerk: 2020-0000188967

Aan
De voorzitter van de Rijksministerraad

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Contactpersoon
Cluster Aruba

Telefoonnummer
+5999 4619081

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
6 mei 2020
Ons kenmerk
Cft 202000058

E-mail
info@cft.cw
Uw kenmerk

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Pagina
1/7

Bijlage
-

Onderwerp
Advies tweede tranche liquiditeitssteun Aruba

Geachte heer Rutte,

Aansluitend op de besluitvorming door de Rijksministerraad (RMR) op 9 april jl. is het CAft verzocht de RMR te adviseren over de tweede tranche liquiditeitssteun voor de periode van medio mei tot en met eind juni 2020. In dit advies vindt u een raming van de liquiditeitsbehoefte door het CAft op basis van de beoordeling van de maandrapportage zoals aangeleverd door Aruba.

Inleiding

Na het advies van het CAft over de eerste tranche liquiditeitssteun¹ heeft Aruba een separaat verzoek ingediend voor liquiditeitssteun ten behoeve van een tijdelijke regeling loonsubsidie in combinatie met baanbehoud. De RMR heeft op 1 mei jl. ingestemd met het advies van het CAft bij genoemd verzoek van Aruba. Daarbij is onder meer de afspraak gemaakt dat Aruba voor 6 mei a.s. aangeeft hoe zij invulling denkt te geven aan een 20 procent bijdrage van werknemers. Aruba heeft in beeld gebracht wat de effecten zijn op de begroting van 2020 van het invoeren van een loonsubsidie op de belastingopbrengsten, de premieopbrengsten en de overige maatregelen van het noodpakket (zie de voorlaatste kolom in tabel 1). Deze ontwikkelingen liggen in lijn met de verwachting dat de derving van premies en belastinginkomsten minder hoog is door het invoeren van de loonsubsidie. Verder heeft Aruba bezuinigingsmaatregelen aangekondigd die optellen tot AWG 86,0 miljoen, waarmee het financieringssaldo verder wordt verlaagd. Het CAft neemt hier met instemming kennis van en wijst erop dat Aruba voor AWG 86,0 miljoen (van AWG 90,1 miljoen²) invulling heeft gegeven aan de afspraak dat zij binnen de eigen begroting dekking zal vinden voor de voorgenomen noodmaatregelen (met uitzondering van de loonsubsidie).

---

¹ Advies over liquiditeitssteun Aruba van 7 april, kenmerk: Cft 202000040

² Zie tabel 1: het betreft hier nettobedrag van MKB-regeling en compensatie bij ontslag.

In tabel 1 is de aangepaste begroting op basis van de besluitvorming en de bezuinigingen weergegeven.

In mln. AWG	OB 2020	Impact corona	Maatregelen	B 2020	Mutaties	Bijgestelde begroting
Baten						
<i>Terugsdraaien Belastinghervorming</i>			-103,1			
<i>Inkrimping economie</i>		-524,0			170,6	
Totaal baten	1.512,5	-524,0	-103,1	885,4	170,6	1.056,0
Lasten						
<i>Loonsubsidie</i>					399,5	
<i>MKB-regeling</i>			40,0		-7,8	
<i>Compenstie bij ontslag</i>			214,0		-156,1	
<i>Premiederving SVB</i>		179,0			-76,8	
<i>Premiederving AZV</i>		250,0			-45,1	
<i>Subtotaal steunpakket</i>		429,0	254,0		113,7	
<i>Risico PPP-watty Vos</i>			1,5			
<i>Bezuinigingen</i>					-85,9	
Totaal lasten	1.467,9	429,0	255,5	2.152,4	27,8	2.180,2
<i>Hogere investeringen</i>			-20,0			
Saldo kapitaaldienst	1,8		-20,0	-18,2		-18,2
Financieringssaldo	46,3			-1.285,2	142,8	-1.142,5
Aflossingen	-361,5			-361,5		-361,5
Financieringsbehoefte	-361,5			-1.646,7	142,8	-1.504,0

Tabel 1: Begroting aangepast n.a.v. voorgestelde bezuinigingen en loonsubsidieregeling

Tabel 1 laat zien dat het geprognostiseerd begrotingssaldo met circa AWG 150 miljoen verbetert als gevolg van de toekenning van de loonsubsidie alsmede door de besparingen door Aruba. Overigens wordt erop gewezen, dat de afspraak is gemaakt dat de tranches liquiditeitssteun van voorwaarden zoals het implementeren van structurele hervormingen voorzien kunnen worden, die kunnen leiden tot verdere verlaging van het saldo. Ook is de begroting gebaseerd op sluiting van de grenzen gedurende heel 2020, terwijl ook andere scenario's denkbaar zijn.

Liquiditeitssteun

In het advies van het CAft bij de eerste tranche liquiditeitssteun van 7 april jl. is opgenomen dat naast de belastingderving en de loonsubsidie, op basis van een bijgestelde prognose, ook liquiditeitssteun voor de tekorten bij de Sociale verzekeringsbank (SVB) en de Algemene ziektekostenverzekering (AZV) kan worden overwogen. Onderstaand zijn de drie onderdelen nader toegelicht op basis van de door Aruba aangeleverde informatie.

Belastingderving

De ontvangsten in het liquiditeitsoverzicht van de maandrapportage bedragen voor het eerste kwartaal AWG 299,9 miljoen van de in totaal AWG 850,3 miljoen te verwachten ontvangsten voor het hele jaar 2020. De ontvangsten uit belastingen liggen in het liquiditeitsoverzicht voor het hele jaar 2020 met AWG 718,0 miljoen hoger dan de te verwachten belastingbaten op de begroting van AWG 629,9 miljoen. Deze bedragen kunnen worden vergeleken omdat de belastinginkomsten als enig onderdeel van de begroting op kasbasis worden begroot.

Het verschil wordt voornamelijk verklaard door meer positieve cijfers van de belastingontvangsten voor de maand maart, dan waar in de begroting rekening mee wordt gehouden.

Uit de cijfers voor de maand maart blijkt dat nog geen sprake is van significante inkomstenderving. Dat heeft te maken met het feit dat de maatregelen die zijn ingesteld voor het beperken van de verspreiding van het Covid-19 virus gedurende deze maand van kracht werden. Een deel van de belastinginkomsten die in maart zijn binnengekomen hebben bovendien betrekking op de maand april. De cijfers van april zullen een beter inzicht geven van de impact van Covid-19 maatregelen op de belastingontvangsten.

In de liquiditeitsprognose is bij de ontvangsten door Aruba nog geen rekening gehouden met het effect van de invoering van de loonsubsidie. Conform tabel 1 wordt verwacht dat de belastingen met AWG 170,6 miljoen zullen toenemen ten opzichte van de vastgestelde begroting. Gebaseerd op een periode van negen maanden, betekent dit maandelijks een bedrag van AWG 19 miljoen aan extra ontvangsten. De liquiditeitsbehoefte is met dit bedrag aangepast in tabel 2.

Tekort sociale fondsen

In tabel 2 is de liquiditeitsbehoefte voor de sociale zekerheid (AZV en SVb) opgenomen. Bij dit bedrag is rekening gehouden met de loonsubsidie, waarbij ervan uit wordt gegaan dat dit een gunstig effect heeft op de premieontvangsten en daarmee een lagere aanvulling van het land in de tekorten. Op de liquiditeitsbehoefte voor de sociale zekerheid heeft het CAft daarnaast de volgende correcties doorgevoerd:

- De derving van de bestemmingsheffing AZV (BAZV) is bijgesteld naar 50 procent overeenkomstig de derving van de omzetbelasting (BBO).
- De meerkosten van het Ziektefonds van de SVb zijn niet meegenomen, omdat dit zorgt voor een dubbeltelling met de loonsubsidieregeling.
- Aruba voorziet bij de loonsubsidieregeling in een tegemoetkoming van 9,5 procent van de sociale verzekeringspremies van de werkgever. Dit betreft een bijdrage van maximaal AWG 6,5 miljoen per maand. Deze uitgaven zijn conform het voorstel van Aruba meegenomen in de totale uitgaven van de loonsubsidieregeling van AWG 61,7 miljoen in tabel 2 en niet bij de tekorten in de sociale zekerheid.

De liquiditeitsbehoefte voor de sociale zekerheid is benodigd om de tekorten aan te zuiveren van premiederving en de hogere kosten voor de sociale verzekeringen. De hogere kosten bestaan onder meer uit een aanvulling van het Cessantiafonds waarbij een werknemer in Aruba, wiens dienstbetrekking eindigt anders dan door zijn schuld, een eenmalige uitkering ontvangt. Daarnaast zijn liquiditeiten benodigd voor extra zorguitgaven, zoals voor Covid-19 testmaterialen en de aanschaf van extra beschermingsmiddelen.

Het CAft adviseert de kostenbesparingen in de gezondheidszorg³ met voorrang te implementeren. Zodoende kunnen de tekorten deels binnen de sociale zekerheid zelf worden opgevangen en kunnen de toenemende zorgkosten worden geremd.

---

³ Zie ook Doorlichting kostenontwikkeling AZV, 19 november 2019 (PWC)

Ook in eerdere adviezen heeft het CAft hierom gevraagd. Daarin wordt eveneens gewezen op korte termijn besparingen.

Zo is denkbaar om te komen tot een eigen bijdrage of eigen risico en ook bij het medicijngebruik liggen er mogelijkheden om op korte termijn tot besparingen te komen. Het CAft adviseert om Aruba te vragen om hier voor 1 juni in vulling aan te geven en het CAft stelt voor om (taakstellend) een bedrag van AWG 5 miljoen in de juni tranche in mindering te brengen. In dit advies is de voorgestelde AWG 5 miljoen op de liquiditeitsbehoefte in mindering gebracht.

Loonsubsidie

Met de brief van 28 april jl. heeft het CAft een advies uitgebracht bij het verzoek van Aruba voor liquiditeitssteun ten behoeve van loonsubsidie. De RMR heeft op 1 mei jl. conform dit advies besloten om AWG 49,4 miljoen toe te kennen en Aruba gevraagd invulling te geven aan een 20 procent bijdrage door de werknemers.

Met de brief van 30 april jl.⁴ heeft Aruba aangekondigd de bijdrage van werknemers via een vorm van arbeidstijdverkorting te willen realiseren. Hiertoe wordt momenteel een wetswijziging voorbereid. Het is aan Aruba om dit verder vorm te geven. Wel gaat het CAft ervan uit dat in de maand mei de afspraak inzake de werknemersbijdrage wordt geëffectueerd. Het CAft adviseert dan ook een bedrag van AWG 49,4 miljoen aan liquiditeitssteun voor de maand juni pas ter beschikking te stellen nadat hieraan invulling is gegeven.

Liquiditeitsbehoefte

De liquiditeitsbehoefte van Aruba voor de maanden mei en juni is weergegeven in tabel 2.

Ontwikkeling liquide middelen	MEI	Advies 1/2 maand	JUNI	Advies hele maand	Totaal
In mln. AWG					
Ontvangsten					
<i>Conform maandrapportage</i>	57,7	28,8	60,6	60,6	
<i>Extra belasting na loonsubsidie</i>	19,0	9,5	19,0	19,0	
Uitgaven					
<i>Regulier</i>	85,4	42,7	117,1	117,1	
<i>Rente & Aflossingen</i>	11,5		138,8		
<i>Loonsubsidie</i>	61,7		61,7	49,4	
<i>Overig steunpakket</i>	12,4		12,4		
<i>Tekort sociale zekerheid</i>	1,4	0,7	21,3	21,3	
Saldo	-95,8	-5,1	-271,7	-108,2	-113,3

Tabel 2: liquiditeitsbehoefte voor de maanden mei en juni

De drie hierboven toegelichte onderdelen die in aanmerking komen voor liquiditeitssteun, tellen voor de tweede helft van mei op tot AWG 5,1 miljoen en voor de maand juni komen deze uit op AWG 108,2 miljoen.

⁴ Brief van 30 april 2020 inzake besparingsvoorstellen Aruba, Kenmerk: MinFEC/20/6519-A

Bij het tekort in de sociale zekerheid is rekening gehouden met een besparing van AWG 5 miljoen bij AZV. Voor de tweede tranche betekent dit een totale liquiditeitssteun van AWG 113,3 miljoen.

Bij de bepaling van dit bedrag wordt verwacht dat de overige maatregelen uit het steunpakket worden opgebracht door middel van bezuinigingen op de begroting en worden de rente en aflossingen gefinancierd via een buitenlandse lening die Aruba onlangs heeft aangetrokken.

Besparingen, salarissen (semi)publieke sector en hervormingen

Besparingen en herschikking op de begroting

In de brief van de RMR van 16 april jl. is Aruba verzocht om op korte termijn te komen tot besparingen en herschikking van begrotingsposten op de kostensoorten personeelslasten, goederen en diensten en subsidies en overdrachten om daaruit de extra uitgaven uit het noodplan te financieren en zodoende het te verwachten financieringstekort zo veel mogelijk te verlagen. Met de eerdergenoemde brief van 30 april jl. heeft de regering aangekondigd de bezoldiging voor ambtenaren, bestuurders en voor gepensioneerde ambtenaren tijdelijk te verlagen. Verder wordt er bezuinigd op de begrotingsposten goederen en diensten, subsidies en overdrachten en het sociaal crisisplan (zie tabel 3).

In mln. AWG	Bezuinigingen
Personeelskosten	35,6
Gepensioneerden	6,0
Sociaal crisisplan	10,0
Goederen & diensten	9,7
Subsidies & overdrachten	24,6
Totaal	85,9

Tabel 3: Besparingsmaatregelen in 2020

Het CAft is van mening dat deze incidentele besparingen een goede eerste stap zijn om het financieringstekort voor 2020 te beperken. Het CAft gaat ervan uit dat deze besparingen op de korte termijn geëffectueerd worden en het CAft zal over de implementatie nog in overleg treden met Aruba.

Salarissen (semi)publieke sector

Aruba wil de volgende kortingen aanbrengen bij politieke ambtsdragers, overheidspersoneel en gepensioneerde ambtenaren.

In mln. AWG	Inkorting maandalairis	Inkorting vakantieuitkering	Inkorting op gelijke toeslagen	Totaal
Politieke ambtsdragers	11,7%	8,3%	n.v.t	20,0%
Overheidspersoneel	5,0%	4,2%	3,4%	12,6%
Gepensioneerde ambtenaren	-	-	4,5%	4,5%

Tabel 4: Besparing personeelskosten in de publieke sector

Gezien de eerdere discussie met Aruba over de personeelskosten heeft het CAft hiervan met waardering kennisgenomen. Voorts heeft het CAft kennisgenomen van het voornemen van Aruba om de inkomens van directeuren en andere functionarissen van overheidsgeleerde entiteiten te beperken tot maximaal 130 procent van het salaris van de minister-president.

Het CAft vraagt aandacht voor een spoedige uitvoering hiervan waarbij ook de secundaire arbeidsvoorwaarden worden gemaximeerd, er een doorwerking is naar de tarieven voor consultants en adviseert de RMR hierover met Aruba nadere afspraken te maken. Het CAft stelt voor dat Aruba wordt gevraagd om voor 1 juni a.s. over de voornemens en de uitvoering te rapporteren.

Hervormingen

Daarnaast zullen de hervormingen die de RMR in zijn brief van 16 april jl. heeft genoemd moeten leiden tot omvangrijkere besparingen met een structureel karakter. Aruba heeft aangegeven de noodzaak voor structurele hervormingen te onderschrijven en hiertoe werkgroepen te hebben gestart met betrokkenheid van de private sector. Het streven van Aruba is om medio oktober de hervormingsvoorstellen aan het CAft voor te leggen. Het CAft verzoekt Aruba om dit te vervroegen in lijn met het advies van de RMR en voor 15 juni, vooruitlopend op de derde tranche liquiditeitssteun, de eerste voorstellen ter beoordeling aan het CAft voor te leggen.

Vorm en beheer van liquiditeitssteun

In navolging op de eerste tranche, adviseert het CAft liquiditeitssteun te geven in de vorm van leningen, waarbij het CAft de RMR in overweging geeft om de vorm te kiezen van een tweejarige bullet lening met dezelfde aflossingsdatum als de voorgaande leningen in het kader van de eerste tranche. Hierbij is de intentie deze leningen bij herfinanciering om te zetten in een sinking bond. Zo wordt de mogelijkheid gecreëerd om over twee jaar, wanneer de crisis hopelijk het hoofd geboden is, het totaal aan leningen binnen de gegeven liquiditeitssteun te herfinancieren, waarbij op dat moment de passende aflossingstermijnen en overige voorwaarden kunnen worden bepaald. Vooruitlopend op het advies van de Nederlandsche Bank over de risico's van een versnelde afname van de deviezen en daarmee de stabiliteit van de Arubaanse florin, adviseert het Cft ook de tweede tranche uit te keren in US dollars. Daarbij is het van belang te beseffen dat Nederland de leningen aan Aruba financiert met geleend geld.

In de brief van 30 april heeft Aruba aangegeven voornemens te zijn via de maandrapportage de liquiditeitssteun te verantwoorden en voor de loonsubsidie bij de Sociale Verzekering Bank een administratie in te richten. De accountant van het Land zal dit controleren. Aan deze voornemens zal samen met het CAft nog nader invulling worden gegeven.

Samengevat adviseert het Cft:

- I. Over te gaan tot liquiditeitssteun en voor de periode van 15 mei tot 30 juni een bedrag van AWG 113,3 miljoen en hiervan AWG 63,9 miljoen per omgaande aan Aruba ter beschikking te stellen en de loonsubsidie van AWG 49,4 miljoen beschikbaar te stellen nadat Aruba invulling heeft gegeven aan de gevraagde bijdrage van werknemers. Beide leningen in de vorm van een tweejarige bulletlening en een procesgang zoals bij de verstrekking van de liquiditeitssteun van 9 april 2020 is gehanteerd.
- II. Aruba te vragen vóór 1 juni besparingen bij de AZV voor een bedrag van AWG 5 miljoen door te voeren.
- III. Aruba te vragen om vóór 1 juni aan te geven hoe en wanneer zij de topinkomens in de (semi)publieke sector gaat beperken tot maximaal 130 procent van het salaris van de minister-president.

Vervolg

De behandeling van het advies over de derde tranche liquiditeitssteun voor de periode juli-september 2020 in de RMR, staat gepland op 3 juli a.s. Dit advies zal worden vergezeld van een advies over de mate van afwijking van artikel 14 van de LAft en het Protocol 2018. Dit advies zal tevens ingaan op de noodzaak voor structurele hervormingen.

Hoogachtend,

De voorzitter van het College Aruba financieel toezicht

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:

De minister-president van Aruba

De minister van Financiën, Economische Zaken en Cultuur van Aruba

Aan
De voorzitter van de Rijksministerraad

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Contactpersoon
Cluster Curaçao
Datum
6 mei 2020
Ons kenmerk
Cft 202000056

Telefoonnummer
+5999 4619081
E-mail
info@cft.cw
Uw kenmerk

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Pagina
1/7

Bijlage

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp
Advies tweede tranche liquiditeitssteun Curaçao

Geachte heer Rutte,

Inleiding

Aansluitend op de besluitvorming in de Rijksministerraad (RMR) van 9 april 2020 is het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) verzocht te adviseren over de tweede tranche liquiditeitssteun¹ en daarbij een raming te geven van de liquiditeitsbehoefte van Curaçao voor de periode medio mei tot en met juni 2020. Het Cft ontving op 28 april jl. van Curaçao een maandrapportage over maart 2020. Op 1 mei jl. ontving het Cft een concept tussentijdse rapportage van de Commissie Noodfonds Covid-19. Voor dit advies is het Cft uitgegaan van de maandrapportage van het land en heeft het de informatie vanuit de Commissie Noodfonds Covid-19 als aanvulling beschouwd.

Ramingen en steunmaatregelen

De Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS) heeft de raming geactualiseerd naar aanleiding van de binnenlandse lockdown, als gevolg waarvan een grotere krimp wordt verwacht. Afhankelijk van de duur van de lockdown verwacht de CBCS voor het jaar 2020 een krimp van 17,7 tot 25,4 procent. Hierbij is geen rekening gehouden met het positieve economische effect van de loonsubsidie. Curaçao gaat bij de liquiditeitsraming nog uit een economische krimp van 14,9 procent, gebaseerd op de vorige raming van de CBCS. Dit uitgangspunt is naar het oordeel van het Cft in overeenstemming met de actuele ramingen van de CBCS, inclusief het positieve effect van de loonsubsidie. Het uitgangspunt is tevens in lijn met de raming van het IMF (6 april jl.), dat een krimp van 15 procent heeft geraamd.

Na advisering door het Cft over de eerste tranche liquiditeitssteun voor Curaçao² (hierna: advies eerste tranche) op 7 april jl. en de besluitvorming daarover door de RMR heeft het land het pakket aan steunmaatregelen op een aantal onderdelen aangepast.

---

¹ Brief van de staatsecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 16 april jl.

² Kenmerk: Cft 202000041

De belangrijkste verschillen zijn:

- Maatregel 3: Kredietverlening aan kleine ondernemingen wordt via private banken georganiseerd.
- Maatregel 7: Uitvoering wordt vormgegeven vanuit bestaande organisaties en capaciteiten aangevuld met pro bono diensten.
- Maatregel 8: De inkomstenderving voor de Sociale VerzekeringsBank (SVB) is neerwaarts bijgesteld naar ANG 5 miljoen.

In tabel 1 vindt u een vergelijking van het pakket en het maandelijks benodigde budget zoals in het advies eerste tranche was beschreven en het pakket en het benodigde budget zoals dat inmiddels voor de komende maanden wordt gepresenteerd door Curaçao.

Nr.	Maatregelen	Initieel budget	April	Mei	Jun
1.	Behoud van werkgelegenheid - werknemers	42	42	42	42
2.	Behoud van werkgelegenheid - zelfstandigen/ZZP	10	6	8	9
3.	Ondersteuning van de doorlopende kosten ondernemingen	13	0	0	0
4.	Flexwerkers en vaste werknemers die worden ontslagen	7	5	7	7
5.	Weerbaarheid van onderstandstrekken	7	4	4	4
6.	Overige sociaal-maatschappelijk initiatieven	10	0	10	10
7.	Uitvoeringskosten, audit (10,0%)	9	0	0	0
8.	Extra bijdragen SVB	18	5	5	5
9.	Kleinere en fiscale faciliteiten	11	0	11	11
	Totaal steunpakket	127	62	87	88

Tabel 1 Pakket steunmaatregelen en maandelijkse kosten volgens Curaçao

Liquiditeiten en liquiditeitsbehoefte

In de ontvangen maandrapportage tot en met maart is door het land een geactualiseerde liquiditeitsprognose gegeven voor de maanden april, mei en juni. Een samenvatting van de prognose vindt u in tabel 2.

	april	mei	juni
Beginstand	65	-36	-151
Inkomsten	177	85	87
Uitgaven	383	272	303
Liquiditeitssteun	105	72	-
Eindstand	-36	-151	-367

Tabel 2 Liquiditeitsprognose volgens Curaçao

De belangrijkste bevindingen bij de prognose zijn:

- Het land verwacht dat de inkomstenderving in april lager is dan geraamd ten tijde van het advies over de eerste tranche liquiditeitssteun.
- Het land geeft aan ANG 77 miljoen aan te wenden voor het inlopen van achterstallige betalingen aan de SVB en het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao (APC). Het land wil hiervoor de in april verstrekte liquiditeitssteun aanwenden.

- Het steunpakket is op onderdelen versoerd ten opzichte van het in april gepresenteerde pakket (zie ook tabel 1).
- Er zijn voor de maand april en mei extra liquiditeiten vrijgemaakt door de inning van openstaande vorderingen.
- De mate van eigen financiering van de steunmaatregelen uit besparingen in de reguliere begroting is (nog) nihil.
- Het land voorziet met de verstrekte eerste tranche aan liquiditeitssteun tot het einde van juni een liquiditeitstekort van ANG 367 miljoen.

Inkomstenderving

Op basis van de vorige liquiditeitsprognose van het land is voor de maand april een bedrag van ANG 63 miljoen aan liquiditeitssteun verstrekt ter compensatie van gederfde inkomsten van het land. Uit de geactualiseerde liquiditeitsprognose van het land blijken de gederfde inkomsten in april lager te zijn en uit herberekening blijkt dat ANG 22 miljoen liquiditeitssteun hiervoor voldoende was geweest. Het land geeft in de prognose aan een andere bestemming aan de liquiditeiten te geven, zijnde het inlopen van achterstanden bij de SVB (ANG 47 miljoen) en het APC (ANG 30 miljoen) die voor de huidige crisis zijn ontstaan. Het Cft benadrukt dat dit deel van de liquiditeitssteun hiervoor niet bedoeld is (zoals ook in het advies eerste tranche is beschreven) en wendt deze liquide middelen in mei aan ter compensatie van inkomstenderving. Het Cft is overigens van oordeel dat de raming van de derving van de inkomsten in de komende maanden aan onzekerheden onderhevig is en zal de ontwikkelingen in en de daadwerkelijke realisatie van inkomsten nauwgezet blijven monitoren.

Voor de berekening van de inkomstenderving wordt de liquiditeitsprognose van het land gecorrigeerd voor de afbetaling van achterstanden aan de SVB en het APC, de te realiseren eigen bijdrage van werknemers in de maatregel behoud van werkgelegenheid – werknemers en voor de dekking die het land nog heeft te vinden voor de aanvullende financiering van het steunpakket.

	april	mei	juni
Beginstand	65	41	-34
Inkomsten	177	85	87
<i>Uitgaven</i>	383	272	303
<i>Correctie betalingen SVB/APC</i>	77	-	-
<i>Correctie 20% bijdrage werknemer</i>		8	8
<i>Correctie extra dekking steunpakket</i>	-	32	38
Gecorrigeerde uitgaven	306	232	257
Liquiditeitssteun	105	72	-
Eindstand	41	-34	-204

Tabel 3 Berekening liquiditeitsbehoefte door derving inkomsten mei en juni

Maatregel behoud van werkgelegenheid - werknemers

De maatregel behoud van werkgelegenheid - werknemers (hierna: loonsubsidie) is per maand begroot op ANG 42 miljoen. Het budget voor deze maatregel is, ondanks het advies van het Cft hiertoe, niet teruggebracht met een bijdrage van werknemers (bijvoorbeeld in de vorm van arbeidstijdverkorting). Uit deze bijdrage dient Curaçao de maatregel ter behoud van de werkgelegenheid van zelfstandigen en ZZP-ers te bekostigen. Er wordt weliswaar gesproken over de verschillende mogelijkheden van een bijdrage van werknemers, maar een dergelijke maatregel is door Curaçao nog niet geconcretiseerd. Het Cft adviseert dan ook om de bedragen voor baanbehoud voor de tweede helft van mei en juni (te hoogte van ANG 63 miljoen) pas toe te kennen, nadat Curaçao invulling heeft gegeven aan een 20 procent bijdrage van werknemers. De loonsubsidie lijkt overigens wel succesvol geïmplementeerd te worden, blijkend uit de registratie van 1.294 bedrijven die voor 17.916 werknemers subsidie hebben aangevraagd voor de maand april. Voor uitbetaling van de subsidie is de samenwerking met de belastingdienst georganiseerd waarbij in de uitvoering van de regeling ook rekening zal worden gehouden met het belastinggedrag van de aanvragers.

Liquiditeitsontwikkeling SVB

In het advies eerste tranche adviseerde het Cft liquiditeitssteun ter compensatie van negatieve effecten van de crisis op de sociale fondsen te overwegen als er voldoende inzicht zou komen in de financiële situatie en de verwachte financiële ontwikkeling binnen de SVB. Het Cft heeft nog onvoldoende inzicht op dit vlak gekregen. Het Cft adviseert bij een volgend advies tot liquiditeitssteun opnieuw te bezien in hoeverre op basis van verkregen inzicht het verlenen van liquiditeitssteun voor dit onderdeel noodzakelijk is en adviseert het land een verzoek daartoe afdoende te onderbouwen en het beschikbare eigen vermogen, de wettelijke reserves en het schommelfonds hierbij te betrekken. Daarbij is het ook van belang om na te gaan welke besparingen het land zelf kan leveren om de tekorten in de fondsen te beperken. In dit verband wordt bijvoorbeeld gewezen op de verlenging van eigen risicodagen bij ziekte (Carensdagen). Deze maatregel was opgenomen in het Groeiakkoord en zou per 1 januari jl. geëffectueerd moeten zijn.

Omvang "eigen" financiering en salarissen publieke sector

De RMR heeft op 9 april jl. besloten om alleen liquiditeitssteun te verstrekken voor de maatregel loonsubsidie en de maatregel voor zelfstandigen en ZZP-ers in april. Het Cft heeft geadviseerd het pakket steunmaatregelen te versoberen en/of binnen de eigen begroting van Curaçao aanvullende dekking voor het pakket te vinden. Het land heeft daar nog onvoldoende invulling aan gegeven.³

Op basis van deze informatie en de begroting van het pakket van steunmaatregelen (tabel 1) is het land niet in staat om vanaf mei de uitgaven samenhangende met het steunpakket te financieren. Voor de maand mei gaat het om een bedrag van circa ANG 32 miljoen en voor de maand juni om ANG 36 miljoen.

---

³ De geactualiseerde liquiditeitsprognose laat wel zien dat Curaçao in april (ANG 20 miljoen) en mei (ANG 5 miljoen) extra liquiditeitsruimte heeft gevonden door de inning van nog openstaande vorderingen.

Curaçao zal daarvoor per omgaande besparingen moeten realiseren. Hierbij kan gedacht worden aan een korting op de ambtenarensalarissen, salarissen bij overheidsentiteiten en/of een algemene solidariteitsheffing boven op de huidige loonbelasting en een beperking van de andere uitgaven.

Voorts heeft het Cft nog geen voorstellen ontvangen van Curaçao voor maatregelen die bijdragen aan het duurzaam versterken van de (sociaal) economische structuur en daarmee dus de weerbaarheid en zelfontplooiing van het land verder brengen, zoals door staatssecretaris Knops verzocht in zijn brief van 16 april jl. Het Cft vraagt Curaçao begin juni met concreet uitgewerkte voorstellen te komen zodat het Cft die bij de advisering voor de derde tranche aan liquiditeitssteun kan betrekken.

Topinkomens en overheidsentiteiten

Het Cft vindt het van belang dat Curaçao de inkomens van directeuren en andere functionarissen van overheid gelieerde entiteiten gaat beperken tot maximaal 130 procent van het salaris van de minister-president⁴. Het Cft vraagt aandacht voor een spoedige uitvoering hiervan, waarbij ook de secundaire arbeidsvoorwaarden worden gemaximeerd, er een doorwerking wordt gerealiseerd naar de tarieven voor consultants en adviseert de RMR hierover met Curaçao nadere afspraken te maken. Het Cft stelt voor dat Curaçao wordt gevraagd om voor 1 juni a.s. over de voornemens en de uitvoering te rapporteren.

Het Cft heeft inmiddels een verzoek voor een overbruggingskrediet van een deelneming van het land (Curoil) in behandeling en houdt er rekening mee dat er vergelijkbare verzoeken kunnen komen van andere vitale overheidsentiteiten in de komende periode. Vooralsnog beschikt het Cft over onvoldoende informatie om over het verzoek te adviseren. Ook over de beloningsstructuur is aanvullende informatie opgevraagd.

De gebrekkige informatieverstrekking met betrekking tot de overheidsentiteiten is een aanhoudend punt van zorg in de advisering van het Cft aan het land. Het Cft adviseert om Curaçao een grondige inventarisatie te laten verrichten over zijn deelnemingen en organisaties met een cruciale nutsfunctie en hier spoedig actuele informatie over te laten verzamelen en bij het Cft te laten aanleveren.

Liquiditeitssteun

Het Cft adviseert voor de tweede tranche liquiditeitssteun vast te houden aan dezelfde uitgangspunten als bij de eerste tranche:

- De liquiditeitssteun wordt verstrekt voor inkomstenderving van het land; en
- voor de maatregelen betreffende loonsubsidie en ondersteuning zelfstandigen en ZZP-ers. Dit laatste wordt pas toegekend als een eigen bijdrage van werknemers van minimaal 20 procent is ingevuld.
- Eventueel komt voor steun in aanmerking het negatieve effect van de crisis op de sociale fondsen.

---

⁴ De normering topinkomens in Nederland kan hierbij als basis worden gehanteerd.

In tabel 4 vindt u de cijfermatige uitwerking hiervan.

De liquiditeitssteun wordt verstrekt in de vorm van leningen waarbij het Cft de RMR in overweging geeft om de vorm te kiezen van een tweejarige bullet lening met dezelfde aflossingsdatum als de lening betreffende de eerste tranche liquiditeitssteun. Hierbij is de intentie deze leningen bij herfinanciering om te zetten in een sinking bond. Zo wordt de mogelijkheid gecreëerd om over twee jaar, wanneer de crisis hopelijk het hoofd geboden is, het totaal aan leningen binnen de gegeven liquiditeitssteun te herfinancieren waarbij op dat moment de passende aflossingstermijnen en overige voorwaarden kunnen worden bepaald. Daarbij is het van belang te beseffen dat Nederland de leningen aan Curaçao financiert met geleend geld.

		april	mei	juni	totaal
Inkomsten					
	Inkomstenderving	22	105	128	255
Uitgaven					
	Loonsubsidie	34	34	34	102
	Zelfstandigen/ZZP-ers	8	8	8	24
Liquiditeitssteun		64	147	170	381
	Reeds verstrekt	105	72	0	177
	Restant vorige maand	0	41	0	
	Te verstrekken	0	34	170	204

Tabel 4 Voorstel Cft liquiditeitssteun

Vooruitlopend op het advies van de Nederlandsche Bank over de risico's van een versnelde afname van de deviezen en daarmee de stabiliteit van de Antilliaanse Gulden, adviseert het Cft ook de tweede tranche uit te keren in US Dollars.

Samengevat adviseert het Cft:

- I. Over te gaan tot liquiditeitssteun voor de periode van 15 mei tot 30 juni voor een bedrag van ANG 204 miljoen, hiervan ANG 141 miljoen per omgaande aan Curaçao ter beschikking te stellen en de loonsubsidie van ANG 63 miljoen ter beschikking te stellen nadat Curaçao invulling heeft gegeven aan de gevraagde bijdrage van werknemers. Beide leningen in de vorm van een tweejarige bulletlening en een procesgang zoals bij de verstrekking van de liquiditeitssteun van 9 april 2020 is gehanteerd.
- II. Curaçao te vragen per omgaande de besparingen aan te leveren voor het resterende deel van het noodpakket dat niet door Nederlandse steun bekostigd kan worden en/of het noodpakket nog verder te versoberen.

Kenmerk
Cft 202000056
Blad
7/7

III. Curaçao te vragen om vóór 1 juni a.s. het besluit te hebben genomen over een pakket aan maatregelen voor het beperken van de topinkomens in de overheid gelieerde entiteiten.

Vervolg

De behandeling van het advies over de derde tranche liquiditeitssteun voor de periode juli-september 2020 in de RMR, staat gepland op 3 juli a.s. Dit advies zal worden vergezeld van een advies over de mate van afwijking van artikel 15 van de Rft. Dit advies zal tevens ingaan op de noodzaak voor structurele hervormingen.

Hoogachtend,

De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De minister-president van Curaçao
De minister van Financiën van Curaçao

Aan
De voorzitter van de Rijksministerraad

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Contactpersoon
Cluster Sint Maarten
Datum
6 mei 2020
Ons kenmerk
Cft 202000057

Telefoonnummer
+5999 4619081
E-mail
info@cft.cw
Uw kenmerk

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800
E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Pagina
1/9

Bijlage
1

Onderwerp

Advies tweede tranche liquiditeitssteun 2020 Sint Maarten

Geachte heer Rutte,

Aansluitend op de besluitvorming in de Rijksministerraad (RMR) op 9 april 2020 is het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) verzocht de RMR te adviseren over de tweede tranche liquiditeitssteun¹ en daarbij een raming te geven van de liquiditeitsbehoefte van Sint Maarten voor de periode medio mei tot en met juni 2020. In onderhavig advies vindt u deze raming, waarbij de door Sint Maarten verstrekte informatie zoals de rapportage over maart 2020 en de prognose voor de baten in april 2020, is meegenomen.

In de RMR van 27 maart 2020 is Sint Maarten ook verzocht om uiterlijk 1 mei te beschikken over een vastgestelde begroting². Sint Maarten beschikt hier nog niet over. Wel is de begroting 2020 op 28 april door de Staten goedgekeurd.

Besluitvorming liquiditeitssteun eerste tranche

In zijn brief³ van 7 april 2020 heeft het Cft geadviseerd over de liquiditeitssteun 2019 ten behoeve van besluitvorming in de RMR van 9 april 2020. Het Cft heeft op 6 april 2020 van Sint Maarten het "Stimulus & Relief Plan" (hierna: het steunpakket) inclusief de effecten op de begroting 2020 ontvangen en heeft dit niet kunnen betrekken bij eerder genoemd advies. Na analyse en beoordeling van het steunpakket heeft het Cft op 23 april 2020⁴ geadviseerd over de eerste tranche liquiditeitssteun ten behoeve van de RMR van 1 mei 2020.

---

¹ Brief van de staatsecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 16 april jl.

² Brief van de staatsecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 1 april jl.

³ Kenmerk: Cft 202000042.

⁴ Kenmerk: Cft 202000048.

Conform advies van het Cft heeft de RMR besloten over te gaan tot additionele liquiditeitssteun voor de gevolgen van Covid-19 voor een halve maand van mei ofwel afgerond ANG 20 miljoen en is Sint Maarten verzocht voor het niet van dekking voorziene deel van het pakket aan maatregelen keuzes te maken in de bestaande begroting om daarvoor financiële ruimte te creëren. Ook is conform het Cft advies Sint Maarten gevraagd om uiterlijk 4 mei 2020 een voorstel te doen waarin ook werknemers bijdragen aan het plan tot baanbehoud.

Steunpakket

Sint Maarten heeft op 20 april 2020 een nieuwe versie van het steunpakket aan het Cft verzonden waarbij de maatregelen op een aantal onderdelen zijn aangepast. Het Cft heeft deze nieuwe versie niet bij zijn advies van 23 april kunnen betrekken en gaat nu in onderhavig advies in op deze wijzigingen. Het eerste steunpakket begrootte circa ANG 254 miljoen voor de periode maart tot en met juni 2020, de nieuwe versie gaat uit van circa ANG 258 miljoen voor dezelfde periode. Het verschil zit voornamelijk in de voorgenomen loonkostensubsidie. In bijlage 1 is een vergelijkend overzicht van de twee versies van het steunpakket opgenomen.

Het aangepaste steunpakket gaat net als de versie van 6 april 2020 uit van het medio maart 2020 door de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS) gecommuniceerde scenario van drie maanden sluiting en vervolgens geleidelijk herstel. Inmiddels heeft de CBCS de gevolgen opnieuw doorgerekend, rekening houdend met de totale lockdown die voor Sint Maarten vanaf medio april geldt. De lockdown zal tot extra vraaguitval en daling van de binnenlandse bestedingen leiden, wat de krimp van de economie zal doen toenemen. De economische krimp is afhankelijk van de duur van de lockdown 17 tot 21 procent, waarbij het Cft opmerkt dat bij deze doorrekening geen rekening is gehouden met het positieve effect van de loonkostensubsidie. Sint Maarten heeft bij zijn inschatting van de derving van de baten nog geen rekening kunnen houden met deze nieuwe raming. Het Cft is van oordeel dat de raming van de derving van de baten in de komende maanden erg onzeker is en zal de ontwikkelingen in en de daadwerkelijke realisatie van de baten nauwgezet monitoren. Vooralsnog houdt het Cft de inschatting van Sint Maarten aan ten aanzien van de terugval in de baten.

Het steunpakket van 20 april 2020 bevat ten opzichte van de eerdere versie van 6 april de volgende van belang zijnde wijzigingen:

- *Eenmalige verhoging loonkostensubsidie voor lockdown support april (ANG 11,4 miljoen)*
Door de volledige lockdown in april is de economie stil komen te vallen. Sint Maarten wil een verruiming geven van het aantal bedrijven dat in aanmerking komt voor loonkostensubsidie in de maand april. De verruiming zal alleen gelden tijdens de volledige lockdown periode. Verder blijven deze bedrijven uitgezonderd voor structurele loonkostensubsidie in navolgende maanden. Uitbetaling van deze eenmalige loonkostensubsidie zal niet eerder plaatsvinden dan eind mei.

- *Verlaging van de maandelijkse loonkostensubsidie met ANG 1,7 miljoen (van ANG 22,6 miljoen naar ANG 20,9 miljoen)*
Sint Maarten heeft de inschattingen⁵ voor loonkostensubsidie voor de maanden april, mei en juni aangepast waardoor het begrote bedrag met circa ANG 0,7 miljoen is verlaagd. Daarnaast komt de luchthaven niet meer in aanmerking voor loonkostensubsidie, dit leidt tot een additionele besparing van circa ANG 1 miljoen.

Beoordeling wijzigingen

Voor de maand april wordt in de nieuwe versie van het steunpakket een eenmalige additionele loonkostensubsidie van ANG 11,4 miljoen voorgesteld. Deze bijdrage in de loonkosten geldt alleen voor bepaalde sectoren⁶ die door de volledige lockdown sinds medio april steun nodig hebben maar verder niet in aanmerking komen voor de 'reguliere' maandelijkse loonkostensubsidie. Het Cft begrijpt dat een volledige lockdown een bredere groep van bedrijven treft dan tot nu toe door Sint Maarten werd aangegeven. De toekenning van deze eenmalige loonkostensubsidie is afhankelijk van de omzetzaling die de bedrijven in deze sectoren kunnen aantonen. Voor de begroting van het steunpakket is als uitgangspunt de maximum tegemoetkoming van 80 procent genomen voor alle bedrijven in deze sector. Het Cft acht het berekende bedrag daardoor een maximum en gaat ervan uit dat de realisatie lager zal uitkomen mede aangezien de lockdown in de tweede week van april is ingegaan en bedrijven daardoor in april nog wel omzet hebben kunnen genereren. Daarom acht het Cft het meer voor de hand liggend dat de gemiddelde aanvraag zal leiden tot een loonkostensubsidie van maximaal 70 procent. Naar aanleiding hiervan en na het constateren van een noodzakelijk correctie⁷ berekent het Cft een lager benodigd bedrag van ANG 9,2 miljoen voor de eenmalige extra loonkostensubsidie in april. Zoals ook aangegeven in het advies liquiditeitssteun eerste tranche 2020, dient een arbeidstijdverkorting van 20 procent wordt doorgevoerd, met inachtneming van het gestelde minimum- en maximumsalaris. Hierdoor kan het begrote bedrag worden teruggebracht naar ANG 7,8 miljoen.

Ten opzichte van de op 6 april door Sint Maarten aangeboden versie is het 'structurele' bedrag aan loonkostensubsidie voor de maanden april, mei en juni met circa ANG 1,7 miljoen verlaagd (van ANG 22,6 miljoen naar ANG 20,9 miljoen) door het weghalen van de luchthaven uit de berekening en een aanpassing in de inschattingen. De realisatie over de maand april is op moment van dit schrijven nog niet beschikbaar, de deadline voor het indienen van een subsidieverzoek is door Sint Maarten op 1 mei gesteld. Daarom wordt voor de tweede tranche liquiditeitssteun voor de maanden mei en juni in dit advies uitgegaan van de berekening in het steunpakket, dat gebaseerd is op de best mogelijke inschatting van Sint Maarten. Overigens zal het Cft met Sint Maarten afspraken maken over het beheer van deze gelden.

---

⁵ Op basis van de verwachte omzetzaling / impact per economische categorie.

⁶ Sectoren zoals onder meer constructie en schoonheidsinstellingen.

⁷ Overheidsdeelneming GEBE was abusievelijk in de calculatie opgenomen terwijl deze van deelname is uitgezonderd.

Het Cft benadrukt nogmaals dat het doorvoeren van een arbeidstijdverkorting een additionele besparing moet opleveren waardoor het maandelijkse bedrag teruggebracht kan worden naar ANG 18,6 miljoen, conform het advies eerste tranche liquiditeitssteun (ANG 17,7 miljoen zonder airport). Dit is noodzakelijk zodat de overige onderdelen in het steunpakket, zoals ondersteuning werklozen en zelfstandigen, gefinancierd kunnen worden.

Sint Maarten is voornemens de volgende criteria⁸ voor toekenning van loonkostensubsidie te hanteren:

1. Bedrijven met een omzetverlies van tussen de 20 en 50 procent komen in aanmerking voor loonkostensubsidie van 60 procent;
2. Bedrijven met een omzetverlies van tussen de 51 en 80 procent komen in aanmerking voor loonkostensubsidie van 70 procent;
3. Bedrijven met een omzetverlies van groter dan 80 procent komen in aanmerking voor loonkostensubsidie van 80 procent.

Het Cft merkt op dat de door Sint Maarten voorgestelde regeling tot ongelijke behandeling leidt omdat bedrijven met een hoger omzetverlies relatief minder steun ontvangen dan bedrijven waarbij de omzetsdaling minder significant is. Een bedrijf met 80 procent omzetsdaling wordt dus één op één gesteund (80 procent van de salariskosten) terwijl een bedrijf met 25 procent omzetsdaling 'dubbele' steun (50 procent van de salariskosten) ontvangt. Het Cft is van oordeel dat de regeling aangepast moet worden tot een één op één verhouding⁹ tussen omzetverlies en loonkostensubsidie, waarbij het maximum van 80 procent blijft gehanteerd. Het Cft adviseert dan ook om de bedragen voor baanbehoud van ANG 29 miljoen¹⁰ pas toe te kennen, nadat Sint Maarten invulling heeft gegeven aan een 20% bijdrage van werknemers en de betreffende staffel heeft aangepast.

Eigen maatregelen en normering topinkomens

Het Cft heeft op 23 april 2020 de RMR geadviseerd en daarbij aangegeven dat Sint Maarten het pakket steunmaatregelen dient te versoberen en/of binnen de eigen begroting van aanvullende dekking voor het pakket te vinden. De RMR heeft op 1 mei 2020 overeenkomstig besloten, maar het land heeft er nog geen invulling aan gegeven.

Op basis van deze informatie en de begroting van het pakket van steunmaatregelen (zie ook tabel 1) is het land niet in staat om in mei de uitgaven samenhangende met het steunpakket te financieren. Per maand gaat het om een bedrag van circa ANG 8 miljoen. Sint Maarten zal daarvoor per omgaande besparingen moeten realiseren. Hierbij kan gedacht worden aan een korting op de ambtenarensalarissen, salarissen bij overheidsentiteiten en/of een algemene solidariteitsheffing boven op de huidige loonbelasting en een beperking van de andere uitgaven.

---

⁸ Per werknemer is een minimum (ANG 1.150 per voltijd medewerker) en een maximum (de ZV/OV loongrens van ANG 5.621 per maand) van toepassing.

⁹ In lijn met de regeling in (Caribisch) Nederland en Curaçao.

¹⁰ Het betreft hier de regeling voor baanbehoud in juni van ANG 20,9 miljoen en de eenmalige regeling wegens algehele lockdown van ANG 7,8 miljoen (zie ook tabel)

Het Cft wijst erop dat ook IMF rapportages aangeven dat de lonen in de publieke sector de hoogste zijn van alle economische sectoren en dat de werknemers in deze sector, anders dan die in de private sector, financieel weinig hinder ondervinden van crisissituaties. Ook kan het nodige bespaard worden door het voornemen om de pensioenleeftijd voor ambtenaren te verhogen van 62 naar 65 jaar nu in te voeren.

Voorts heeft het Cft nog geen voorstellen ontvangen van Sint Maarten voor maatregelen die bijdragen aan het duurzaam versterken van de (sociaal) economische structuur en daarmee dus de weerbaarheid en zelfontplooiing van het land verder brengen, zoals door staatssecretaris Knops verzocht in zijn brief van 16 april jl. Het Cft vraagt Sint Maarten begin juni met concreet uitgewerkte voorstellen te komen zodat het Cft die bij de advisering voor de derde tranche aan liquiditeitssteun kan betrekken.

Het Cft vindt het van belang dat Sint Maarten de inkomens van directeuren en andere functionarissen van overheid gelieerde entiteiten gaat beperken tot maximaal 130 procent van het salaris van de Minister-President¹¹. Het Cft vraagt aandacht voor een spoedige uitvoering hiervan, waarbij ook de secundaire arbeidsvoorwaarden worden gemaximeerd, er een doorwerking wordt gerealiseerd naar de tarieven voor consultants en adviseert de RMR hierover met Sint Maarten nadere afspraken te maken. Het Cft stelt voor dat Sint Maarten wordt gevraagd om voor 1 juni over de voornemens en de uitvoering te rapporteren.

Wettelijke reserve SZV

Sint Maarten verwacht ondanks uitvoering van de regeling voor baanbehoud toch een premiederving bij de sociale fondsen die beheerd worden door het Uitvoeringsorgaan Sociale en Ziektekostenverzekering (SZV) van ANG 8,2 miljoen per maand. Het Cft heeft in zijn advies bij de eerste tranche liquiditeitssteun geadviseerd dat deze verwachte tekorten eerst met de buffers van SZV worden opgevangen. In dit kader wijst het Cft op de wettelijke reserves die bij SZV worden aangehouden. Deze wettelijke reserves kunnen mogelijk aangewend worden voor buitengewone kosten als gevolg van calamiteiten, waaronder pandemieën. Eind 2018 heeft SZV bijna ANG 64 miljoen aan wettelijke reserves verantwoord in de jaarrekening. Het Cft adviseert Sint Maarten de aanwending van deze reserves te bespreken met SZV.

Liquiditeitssteun

De RMR heeft op 27 maart 2020 besloten tot het verstrekken van liquiditeitssteun 2019 van ANG 50,2 miljoen (minus de openstaande facturen voor de opvang van gedetineerden) aan Sint Maarten. Op 1 mei 2020 heeft de RMR vervolgens besloten tot een eerste tranche aan liquiditeitssteun 2020 aan Sint Maarten van ANG 20 miljoen.

---

¹¹ De normering topinkomens in Nederland kan hierbij als basis worden gehanteerd.

Bij de raming van de liquiditeitsbehoefte over de periode medio mei tot en met juni is gebruik gemaakt van de volgende uitgangspunten en/of informatie:

1. Het saldo van de vrij beschikbare liquiditeiten bedraagt volgens de maandrapportage van maart ANG 34,1 miljoen per 1 april 2020;
2. De begroting 2020 zonder de financiële effecten van Covid-19 toont een tekort van ANG 31 miljoen, waarvoor de RMR op grond van artikel 25 van de Rft vanwege de orkanen nog toestemming moest verlenen. Voor de maanden april tot en met juni wordt uitgegaan van ANG 2,5 miljoen per maand (1/12^e deel);
3. De uitgaven voor de regeling baanbehoud zijn gewijzigd naar aanleiding van het aangepaste steunpakket en bestaan voor de maanden april tot en met juni uit de loonkostensubsidie van ANG 20,9 miljoen met in de maand mei additioneel de uitbetaling van de eenmalige loonkostensubsidie over april van ANG 7,8 miljoen;
4. De ontvangsten april bedraagt volgens een recente inschatting van Sint Maarten circa ANG 15 miljoen. In een gemiddelde maand wordt volgens de begroting 2020 circa ANG 38 miljoen ontvangen. De derving bedraagt dus circa 23 miljoen. Volgens Sint Maarten bedraagt de derving naar verwachting ANG 17,5 miljoen en ANG 8,4 miljoen voor respectievelijk mei en juni.

In onderstaande tabel vindt u een samenvatting over april tot en met juni (in afgeronde bedragen):

Verloop liquiditeiten, in ANG miljoen	April	Mei	Juni
Beginstand liquiditeiten	34,1	17,4	-16,1
Verwacht regulier begrotingstekort	-2,5	-2,5	-2,5
Regeling baanbehoud voor de periode april tot en met juni	-20,9	-20,9	-20,9
Regeling baanbehoud eenmalig wegens algehele lockdown		-7,8	
Leenfaciliteit	-5,0		
Derving baten	-23,0	-17,5	-8,4
Steun voedselpakketten en psychosociale zorg	-3,1		
SMMC inkomstenderving (april is inclusief maart)	-8,2	-4,8	-4,8
Liquiditeitssteun 2019 (minus inhouding detentie in NL)	46,0		
Liquiditeitssteun eerste tranche 2020		20,0	
Eindstand liquiditeiten	17,4	-16,1	-52,7

De bovenstaande tabel is gebaseerd op de uitgaven in de betreffende maanden volgens het steunpakket¹². Het Cft verwacht dat de steunpakket uitgaven van april veelal pas in mei tot uitgaven zullen leiden.

¹² Versie 20 april 2020.

De reden hiervoor is dat de betreffende onderdelen van het steunpakket in april nog niet (volledig) zijn geïmplementeerd en/of gerealiseerd, mede omdat de begroting pas op 28 april door de Staten is goedgekeurd en de RMR op 1 mei heeft besloten over de liquiditeitssteun eerste tranche 2020.

Het Cft heeft er begrip voor dat er in de uitvoering enige vertraging is opgetreden en benadrukt dat Sint Maarten over de besteding van de toegekende liquiditeitssteun verantwoording zal moeten afleggen. Zo zal een lagere realisatie van het aantal aanvragen en daardoor een lagere verstrekte loonkostensubsidie leiden tot een lager benodigd bedrag. Eventueel resterende middelen dienen per onderdeel van het steunpakket inzichtelijk te zijn en zullen worden verrekend met (toekomstige) liquiditeitssteun. Het Cft heeft Sint Maarten verzocht deze verantwoording onderdeel te laten uitmaken van de maandrapportage, voor het eerst over de maand april, die Sint Maarten conform de brief van de RMR d.d. 16 april uiterlijk 28 mei dient aan te leveren.

Op basis van bovenstaande tabel adviseert het Cft de RMR liquiditeitssteun van afgerond ANG 53 miljoen toe te kennen voor de periode medio mei tot en met juni. Indien alle in deze periode voorgenomen uitgaven zich voordoen en bij het daadwerkelijk realiseren van lager ingeschatte baten betekent dit dat het banksaldo van Sint Maarten per 1 juli grofweg nihil is. Voorts adviseert het Cft dat de liquiditeitssteun conform de werkwijze van de door Nederland op 9 april verstrekte liquiditeitssteun wordt verstrekt (in US Dollars) zodat de deviezenvoorraad van de CBCS hierdoor wordt aangevuld.

Vorm en beheer van de liquiditeitssteun

Het verstrekken van liquiditeitssteun in de vorm van leningen zal leiden tot een stijging van de schuldquote. Een te hoge schuldquote kan duiden op een onhoudbare overheidsfinanciën. Rekening houdend met de huidige rentevoet zal een toename van de schuldenlast echter leiden tot een minimale toename van de rentelasten. Daarom blijft het Cft in navolging op zijn eerdere advies uitgaan van liquiditeitssteun in de vorm van leningen waarbij het Cft de RMR in overweging geeft om de vorm te kiezen van een tweejarige bullet lening met dezelfde datum van aflossing als de voorgaande lening. Hierbij is de intentie deze leningen bij herfinanciering om te zetten in een sinking bond. Zo wordt de mogelijkheid gecreëerd om over twee jaar, wanneer de crisis hopelijk het hoofd geboden is, het totaal aan leningen binnen de gegeven liquiditeitssteun te herfinancieren waarbij op dat moment de passende aflossingstermijnen en overige voorwaarden kunnen worden bepaald. Overigens is het van belang te beseffen dat Nederland de leningen aan Sint Maarten financiert met geleend geld.

Vooruitlopend op het advies van de Nederlandsche Bank over de risico's van een versnelde afname van de deviezen en daarmee de stabiliteit van de Antilliaanse Gulden, adviseert het Cft ook de tweede tranche uit te keren in US Dollars.

Samengevat adviseert het Cft:

- I. Over te gaan tot aanvullende liquiditeitssteun voor de periode tot en met 30 juni voor een bedrag van ANG 53 miljoen, hiervan ANG 24 miljoen per omgaande aan Sint Maarten ter beschikking te stellen en de loonsubsidie van ANG 29 miljoen ter beschikking te stellen nadat Sint Maarten invulling heeft gegeven aan de gevraagde bijdrage van werknemers en de aanpassing van de staffel. Beide leningen in de vorm van een tweejarige bulletlening en een procesgang zoals bij de verstrekking van de liquiditeitssteun van 9 april 2020 is gehanteerd.
- II. Sint Maarten te vragen per omgaande de besparingen aan te leveren voor het resterende deel van het noodpakket dat niet door Nederland steun bekostigd wordt en/of het noodpakket verder te versoberen.
- III. Sint Maarten te vragen om vóór 1 juni a.s. aan te geven hoe zij de topinkomens in de (semi)publieke sector gaat beperken.

Vervolg

De behandeling van het advies over de derde tranche liquiditeitssteun voor de periode juli-september 2020 in de RMR, staat gepland op 3 juli a.s. Dit advies zal worden vergezeld van een advies over de mate van afwijking van artikel 15 van de Rft. Dit advies zal tevens ingaan op de noodzaak voor structurele hervormingen.

Tot slot

In de voortdurende situatie van lockdown is de mate waarin gebruik wordt gemaakt van de regeling baanbehoud en de derving van de (belasting)batens lastig te ramen en daardoor onzeker. Het Cft wijst erop dat hierdoor de realisatie van de afzonderlijke onderdelen kan afwijken van de aldus berekende en toegekende liquiditeitssteun. Dit vraagt om een adequate monitoring van de realisatie door Sint Maarten en om een duidelijke verantwoording over de uitputting van de toegekende steun. Zoals besloten door de RMR bij het advies bij de eerste tranche liquiditeitssteun zal het Cft met Sint Maarten nadere afspraken maken over een efficiënt beheer van de ter beschikking te stellen liquiditeiten met specifieke aandacht voor doelmatigheid en het voorkomen van bureaucratie met een leidende rol voor het ministerie van Financiën van Sint Maarten. Het Cft is momenteel in overleg met Sint Maarten over de vormgeving hiervan.

Hoogachtend,

De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De minister-president van Sint Maarten
De minister van Financiën van Sint Maarten

Bijlage 1 – steunpakket van 23 april ten opzichte van 6 april

Maatregelen 2020 (in miljoenen ANG)	Maart	April	Mei	Juni	Totaal versie 23 april	Totaal versie 6 april
Directe steun						
Loonkosten subsidie		32,30	20,90	20,90	74,10	67,80
Inkomenssubsidie zelfstandigen		1,40	1,30	1,30	4,00	4,14
Leenfaciliteit bedrijven		33,00			33,00	33,00
Ondersteuning werklozen		1,10	1,20	1,20	3,50	3,50
<i>Subtotaal</i>		<i>67,78</i>	<i>23,48</i>	<i>23,48</i>	<i>114,60</i>	<i>108,44</i>
Overheid gerelateerd						
Inkomensverlies	15,70	25,90	17,50	8,40	67,50	67,50
Uitstel deadline belastingaangifte						
Dividenden en concessies overheidsentiteiten		10,50			10,50	12,40
Voedselbonnen		1,10	1,10	1,10	3,30	3,30
Voedselpakketten voor kwetsbaren in de gemeenschap		0,40	0,40	0,40	1,20	1,20
Voedsel bezorging bejaarden		1,10	1,10	1,10	3,30	3,30
Verhoogd beroep op psychosociale zorg		0,50	0,50	0,50	1,50	1,50
<i>Subtotaal</i>	<i>15,70</i>	<i>39,50</i>	<i>20,60</i>	<i>11,50</i>	<i>87,30</i>	<i>89,20</i>
Additionele zorgkosten						
Additionele zorgkosten		4,70			4,70	4,70
SZV kosten bovenop overheidsmaatregelen		8,20	8,20	8,20	24,60	24,63
OZR kosten		3,10	3,11	3,12	9,30	9,15
SMMC	3,40	4,80	4,80	4,80	17,80	17,80
<i>Subtotaal</i>	<i>3,40</i>	<i>20,80</i>	<i>16,10</i>	<i>16,10</i>	<i>56,40</i>	<i>56,28</i>
Totaal	19,10	128,10	60,10	51,00	258,30	253,92